

פרק נוטל

קמא-ב מתניתין:

וכפי שיבואר בגמרא.

ומטלטלין כלכלה שיש בה תרומה טמאה, שהיא מוקצה לפי שאינה ראויה לאכילה, (2) עם התרומה הטהורה, (3) ועם [או עם פירות] החולין הנמצאים באותה הכלכלה.

ג. רבי יחודה אומר: אף (4) מעלין את המדומע באחד ומאה.

א. נוטל אדם את בנו, והאבן בידו של הבן, ולא נחשב האדם כמטלטל את האבן שהיא מוקצה (1). והמשנה מדברת בחצר, או בכל מקום שאין בו איסור הוצאה.

ב. ונוטל אדם כלכלה [סל] והאבן בתוכה,

ומהא [שהאוסר פירותיו הרי הם מוקצה. ועיין בהערה הבאה מה שהבאנו בשם האור גדול.

4. האחרונים התקשו, מה ענין דברי רבי יהודה האומר שאין בהרמת התרומה המדומעת משום איסור תיקון לדברי תנא קמא באיסור מוקצה?! ובמיוחד קשה לשון "אף", שמשמע ממנו שרבי יהודה מתייחס לדברי תנא קמא. [ועיין בדקדוקי סופרים שבש"ס שבכתב יד לא היה כתוב "אף".]

השפת אמת מתרץ, שדברי רבי יהודה נאמרו אף בתרומה טמאה שנדמעה, והוא מחדש שאין אומרים שאסור להרים אותה מפני שלאחר ההרמה הוא מטלטל תרומה טמאה שהיא מוקצה.

והאור גדול מתרץ על פי שיטת הרשב"א והר"ן האומרים שתרומה טהורה אינה מוקצה מפני שהיא עומדת לינתן לכהן, ולפי דעתם המדומע הוא מוקצה לפי תנא קמא שהרי הוא אסור לבעליו, ואין כולו מיועד לכהן, ורבי יהודה שמע מתנא קמא שמותר לטלטל תרומה טהורה עם טמאה רק כשהן נפרדות ולא כשהן מעורבות כי אסור לתקן את הדימוע ועל כן כולו מוקצה. ואמר להם רבי יהודה, שמותר לתקן את המדומע ואין הוא מוקצה. ועיין שם שהאריך לתרץ לפי שיטת התוספות הסוברים שכל איסור שמותר לאחרים אינו מוקצה אף לבעליו.

1. לפי הפשט הפשוט במשנה, טלטול זה אינו מוגדר כטלטול מוקצה, אמנם מסקנת הגמרא היא שטלטול זה נחשב כטלטול מוקצה, והתירוהו חכמים מהטעם שיתבאר בגמרא.

2. לדעת רש"י [שבת קכו ב ד"ה מפנין תרומה וביצה כ"ז ב ד"ה חלה] מותר לתת תרומה טמאה לכלבו של כהן בחול, ואף על פי כן תרומה טמאה היא מוקצה, מפני שבשבת אסור לתת אותה לכלב מפני שאין שורפים קדשים בשבת ויום טוב, והתורה החשיבה את הביעור של תרומה, אף שאינו מלאכה, כאילו היה מלאכה. ולדעת התוספות [ביצה כז ב ד"ה ועל] תרומה טמאה מצותה בשריפה דוקא, ומשום כך אין לתתה לכלב. ועל כן היא מוקצה.

3. הגמרא בפרק מפנין [קכז ב] אומרת, שתרומה אינה מוקצה אף כשהיא ביד ישראל מפני שהיא ראויה לכהן, ועיין שם בתוספות ד"ה כיון. ומכאן למדו התוספות [לעיל מו ב ד"ה מין שאדם אשר אסר את פירותיו על עצמו בקונם, אין הפירות נעשים למוקצה, שהרי הם מותרים לאחרים.

והרשב"א [קכז ב ד"ה דמאין] מביא מפרשים האומרים שהתרומה אינה מוקצה כשהיא ביד ישראל מפני שהיא עומדת לינתן לכהן. ולפי זה אדם האוסר פירותיו על עצמו הרי הם מוקצה. וכן היא דעת הר"ן [כא א מדפי הרי"ף ד"ה